

full d'assessorament de l'escola de pares de la FaPaC

COORDINADOR DEL SERVEI: VLADIMIR REINHARDT

LLEGIR CONTES JUNTS (LLEGIR PER CRÉIXER II)

Alguns adults que ja trobem en la lectura una gran font de plaer i d'aprenentatge ens apremem a introduir als nostres fills en aquest món. Altres que no han gaudit tant de la lectura també es veuen pressionats des de l'escola o d'altres entorns a llegir contes als fills. Per aquests darrers, a vegades, la lectura es converteix en una obligació pesada, tant pels pares com pels fills.

Més que l'obligació, anem a buscar el plaer: donem-nos l'oportunitat de tornar a les biblioteques, mirar els llibres per a infants (com aquell que mira als aparadors de les botigues robeta per a nens). N'hi ha de totes menes, i no cal ser cap expert per opinar i decidir amb quins ens quedarem: senzillament aquells que ens agraden, que ens criden l'atenció, ja sigui pels dibuixos, pel tema, pel títol... Podem anar-hi amb els fills i triar-ne uns quants cadascú. Com que és una biblioteca, si després no van bé (no ens agraden tant com ens pensàvem, no li agraden al nostre fill...) no hi ha cap problema, podem canviar-los tantes vegades com vulguem. Cada vegada sabrem millor quins ens agraden.

Tant pels pares que ja són grans lectors com pels que no ho són tant, anirà bé saber una mica més com, quan, què i per què llegir als fills. Ser més conscients dels beneficis que pot treure l'infant ens ajudarà a diversificar lectures, situacions, formes de fer-ho... i també a saber veure que, molts d'aquests beneficis, es poden seguir desenvolupant a través del llenguatge oral, en altres activitats i jocs o a través de l'escriptura.

QUÈ APORTA LLEGIR CONTES JUNTS?

- **Relació pares i fills.** Comunicar-se, compartir emocions, passar estones agradables junts. Quan llegim un conte al nostre fill estem molt a prop seu; amb la veu, amb les mans que agafen el llibre conjuntament, amb els ulls posats en les mateixes imatges. Tot plegat crea un embolcall d'intimitat on només hi som nosaltres dos, aïllats del món. D'altra banda, el mateix conte assegura una durada de la interacció. Als infants els agrada tenir al pare o

la mare tan a prop, amb ells durant l'estona que dura el conte, i, si als adults també els agrada, encara millor! No tan sols els estan oferint coneixements, emocions i interrogants, sinó que a més les estan compartint.

D'altra banda, els contes infantils tenen molts continguts emocionals: la por, la incertesa, la violència, la protecció, l'amistat... Viure aquestes emocions, encara que sigui en un món de fantasia, pot alterar a l'infant. Potser les vol viure però al costat del pare o la mare, que li donen seguretat, que li transmeten amb la seva veu i amb el seu cos d'adult relaxat que no passarà res. De vegades, els infants s'arrauleixen al nostre costat, ens miren als ulls més que a les imatges del conte per impregnar-se de la nostra calma. Als pares, compartir aquestes emocions amb els fills ens ajuda a comprendre'ls cada cop millor, a ser capaços de veure el món amb ulls de nen.

- **Desenvolupament emocional.** Identificar-se amb personatges i situacions. Alliberar tensions i experimentar nous sentiments.

Des que Bruno Bettelheim va escriure *Psicoanàlisi dels contes de fades* molts altres autors, pedagogs, psicòlegs i terapeutes han posat de manifest les avantatges de disposar d'unes històries fantàstiques en les que es reflecteixin els problemes de la vida, les emocions associades i les formes de fer-hi front.

Els infants troben en els contes personatges que viuen els mateixos problemes que ells: la por de perdre els pares, les exigències de fer-se grans; la presència del dolor i de la mort. En les històries, els personatges troben ajuda, tenen poders, força, enginy, perseverança. El conte és molt més manejable que la vida real: comença *Hi havia una vegada...* i s'acaba *vet aquí un gos, vet aquí un gat, aquest conte s'ha acabat*; es pot aturar i continuar quan es vulgui; es pot repetir tantes vegades com es vulgui. Amb aquest recurs els infants es van fent més capaços de fer front a situacions i emocions de la vida real.

En els contes també troben algunes representacions d'allò que voldrien ser o fer (si no estigués mal fet, mal vist o no tingués conseqüències negatives): fer malifetes, respondre agressivament, no complir les normes, tornar-se petit i vulnerable... Ja saben que no ho faran, però és divertit veure complerts el propis desigs en la fantasia.

D'altra banda, gràcies als contes poden conèixer emocions que no experimenten en la vida real i ampliar el seu ventall de sentiments davant les noves situacions que se'ls presentin.

Llegir junts és una diversió,
una forma de relacionar-se,
una font d'aprenentatge... és
una manera d'enriquir la
vida.

- **Coneixement del món.** Nous països, personatges, animals, vestits, costums, cultures.

A través dels llibres podem conèixer molts elements de la cultura popular, podem conèixer fets, persones i costums d'altres cultures i països. Animals reals i fantàstics.

Hi ha àlbums temàtics preciosos que són una mica per llegir però sobretot per mirar, descobrir i comentar. Als infants els agrada mirar-los moltes vegades, fins que n'anticipen el contingut i en saben les respostes. També els agrada encetar converses a partir d'ells, generar preguntes noves i fer alguna hipòtesi responnent a les seves mateixes preguntes.

Conversar a partir d'aquests llibres i meravellar-se conjuntament dels nous coneixements obtinguts fa que els infants tinguin cada cop més ganes de saber i aprendre coses noves.

- **Desenvolupament del llenguatge.** Vocabulari, parla descontextualitzada, estructures narratives diverses, posar atenció al so de les paraules.

El llenguatge dels contes no és el mateix que es fa servir en les converses quotidianes. Quan el pare o la mare llegeixen un conte, els infants es queden meravellats d'aquesta nova forma de parlar. Sense repeticions, amb unes conjugacions diferents, un vocabulari nou.

A partir dels dos anys tots els infants tenen una gran capacitat per aprendre paraules noves. Però el vocabulari que es fa servir en les converses quotidianes no es tan divers com el dels llibres. Els infants que han escoltat molts contes tenen un vocabulari molt més ric que els que no ho han fet: de cada conte nou aprenen unes quantes paraules.

Quan parlem a casa, molt sovint ho fem de coses que estan passant en aquell precís moment, de persones i objectes que estan presents. En els llibres això no passa mai: s'ha de crear un món a partir de les paraules. El llenguatge té un poder nou i diferent (en els contes explicats oralment també) que ens obliga a crear imatges mentals pròpies, a completar amb la imaginació allò que no es veu.

Les estructures narratives també són diferents. Si és un conte té un inici, un desenvolupament i un final. Si és un text expositiu tindrà una idea principal i altres de secundàries. Els infants aprenen a reconèixer aquestes estructures i, més tard, a reproduir-les quan escriuen o quan intenten explicar una narració a una altra persona. En general, els agrada explicar allò que han llegit, sobretot si troben un adult que els ajuda. Parlar dels contes que s'han llegit i ajudar-los quan els volen explicar a una tercera persona poden ser bones ocasions per seguir gaudint i aprenent de la lectura.

D'altra banda, molts contes tenen cantarelles, rodolins i jocs de paraules. A través d'elles els infants comencen a fixar-se en el so de les paraules i en que algunes acaben igual.

- **Desenvolupament de l'escriptura i la lectura.** Coneixement de les lletres i dels materials impresos.

Tots els apartats anteriors: tenir un ampli coneixement del món, tenir coneixement de moltes paraules, trobar emocionants i interessants els llibres són en molts sentits afavoridors de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Possiblement molts d'aquests aspectes també es poden desenvolupar a partir del llenguatge oral; parlant de temes variats, del passat i del futur, explicant històries i contes, cantant cançons conjuntament o altres recursos particulars que cada família té.

Però hi ha aspectes propis de l'escriptura i la lectura que només s'aprenen a través d'aquesta.

Quan els llegim contes, els més petits aprenen com agafar-los, com girar les pàgines, com identificar els llibres per la portada. Entenen que els dibuixos mostren (diuen *què és?* assenyalant el dibuix), que les lletres expliquen (pregunten *què diu?* o *què posa?* assenyalant les lletres). Aprenen que la direcció de la lectura és d'esquerra a dreta i reconeixen alguns elements gràfics com la forma de les lletres i la disposició del text: espais, poemes, llistes, bafarades...

Quan són més grans comencen a associar el valor sonor de les lletres i a llegir alguna paraula. Poden llegir alguns trossos dels contes que es coneixen de memòria (en aquells que no coneixen, encara que puguin desxifrar cada una de les lletres, no arriben a trobar-li el sentit).

Mica en mica, i sobretot si nosaltres, a vegades, els fem preguntes sobre el que passarà a continuació o senzillament els expliquem el que creiem que passarà, aprenen a aprofitar aquest coneixement per buscar i reconèixer en el text allò que van buscant.

Més grans encara, quan ja diem que saben llegir, aquestes anticipacions els són molt útils i, si volen, poden compartir algun tros de la lectura amb nosaltres amb la confiança de que els acabarem la història quan estiguin cansats. Llegir, al principi, representa un esforç molt gran.

Conversar a partir d'un llibre i meravellar-se conjuntament dels nous coneixements obtinguts fa que els infants tinguin cada cop més ganes de saber i aprendre coses noves.

- **Iniciar-se en l'art a través de les il·lustracions.** Mirant, gaudint-ne, opinant, copiant.

Actualment els infants, que des de molt petits viuen en un món ple d'imatges, tenen molta habilitat per centrar la seva atenció en els dibuixos i els colors. També es saben deixar impregnar per les sensacions i emocions

que aquests els transmeten.

En els contes infantils podem trobar molts estils diferents de dibuix, de pintura, de composició de les pàgines. Si comentem les il·lustracions amb els fills tant ells com nosaltres anirem definint els nostres gustos, posant atenció en aspectes més diversos, coneixent i reconeixent il·lustradors.

Moltes vegades als infants els agrada copiar alguns dibuixos. No cal que els forcem ni que busquem la perfecció del que copien. El que sí hem de saber, especialment avui en dia que es valora molt la imaginació i la creativitat, és que la còpia també és una bona font d'aprenentatge i d'inspiració.

Els infants que han escoltat molts contes tenen un vocabulari molt més ric que els que no ho han fet.

QUÈ LLEGIR QUAN SÓN PETITS

Amb els infants petits, més que llegir, mirem contes, assenyalant imatges, diem noms, preguntem. També podem llegir alguna cantarella coneguda.

Cap als dos anys ja poden seguir alguna història molt senzilla. Podem seguir comentant amb ells els llibres d'imatges, incorporar més cantarelles o algun poema, però els llibres segueixen sent principalment per mirar i parlar.

Als tres o quatre anys els infants ja recorden bé alguns dels contes que se'ls ha llegit o explicat i demanen els contes coneguts una i altra vegada. Poden repetir amb nosaltres alguna frase o bé dir-la solets.

Els agraden tant els contes clàssics com els moderns. Actualment hi ha molts contes que tracten situacions emocionals concretes: la por a la foscor, la vergonya de fer-se pipí a sobre, el naixement d'un germanet... No n'hem d'abusar, aquests contes tan funcionals ens poden servir en algun moment (tant als fills com als pares per treure idees de com podem parlar amb els fills d'un determinat tema) però, en general, als infants els agraden les històries més complexes on les emocions constitueixen una part del relat però no el fil conductor de tot ell.

Les poesies també els agraden. Aprendre-les, repetir-les, jugar amb les rimes.

Els llibres amb sorpreses, pestanyes o transparències poden donar lloc a una lectura divertida i juganera.

Els comencen a interessar els àlbums temàtics. Mirar-los detingudament.

Com més grans són, més clarament saben expressar les seves preferències: el tipus d'històries que els agraden, la complexitat, la llargada. També se senten atrets per les històries de personatges coneguts, ja siguin les aventures de les *Tres Bessones* o les de *Manolito*

Gafotas. Podem seguir els seus gustos, però si a nosaltres ens fa il·lusió llegir amb ells algun conte determinat (perquè l'hem vist i ens ha agradat molt, perquè l'havíem llegit de petits...) segur que també sabrem transmetre-li.

QUÈ LLEGIR QUAN APRENEN A LLEGIR

Quan ja saben llegir i a l'escola ens diuen que han de llegir una pàgina cada dia, no hem de deixar de llegir per a ells, ja que els agraden històries molt més llargues de les que són capaços de llegir. Llegir els representa un esforç tan gran que no els queden forces per gaudir del contingut. A alguns infants els pot ser útil fer lectures compartides. Si és així, podem fer-ho però no insistim massa en la correcció. Tan sols pel fet de llegir, cada cop ho faran millor; les correccions dels pares en moments lúdics només aconseguiran afeblir les ganes de llegir. Altres infants prefereixen separar clarament el treball de l'oci i ens demanen que quan els llegim no els obliguem a llegir. Ja ho faran en un altre moment. Arriba un moment, quan ja llegeixen fluidament, que prefereixen llegir ells, però encara els agrada molt que coneguem el que llegeixen, que en puguem parlar.

COM LLEGIR

La forma de llegir els contes pot variar molt, alguns pares els són més teatrals que altres, alguns fan més interrupcions per intercalar explicacions que altres. Tots, però, hauríem d'assegurar-nos de que el fill entén el suficient per seguir la història i posar els recursos perquè així sigui: llegir més lentament, fer les veus dels personatges. Sobretot, fer-ho de forma que els dos ens ho passem tan bé com sigui possible. Si li anem trobant el gust els fills també ho faran.

QUAN LLEGIR

Depèn de cada família, però millor poc i sovint, que molt i de tant en tant.

En moments tranquils, quan ens vingui de gust a tots dos.

Si algun cop no ve de gust no cal fer-ho. Si és una rutina establerta i el fill la reclama, hem d'intentar buscar un substitut (o bé una altra persona que llegeixi o bé una altra activitat que satisfaci a tots dos).

Hi ha famílies que llegeixen moltes vegades al dia. Altres que estableixen la rutina del conte de la nit, o que només ho fan quan ho demana el fill. En aquest últim cas, i si no és gaire sovint, crec que li ho podem oferir nosaltres per tal de desenvolupar la seva atracció pels contes i la lectura.

Si els pares no en teniu costum, proveu-ho. Veureu que és una activitat molt gratificant. Això sí, crea addició, però no és perjudicial!

Quan llegim un conte al nostre fill estem molt a prop seu.

AUTORA DEL TEXT:

Núria Ribera (Professora de psicologia de la Universitat de Barcelona i membre de l'equip de l'Escola de Pares i Mares de FaPaC)

IL·LUSTRACIÓ:

Montse Codina

EMPRESA IMPRESSORA:

Trama Tècnic

AMB EL SUPORT DE:

Diputació Barcelona
xarxa de municipis
Àrea d'Educació

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE MARES I PARES D'ALUMNES DE CATALUNYA

Cartagena 245, àtic
Tel. 93 435 81 98
Fax 93 433 03 61
08025 Barcelona

c/ de la Rutlla 20-22
Tel. 972 21 92 12
Fax 972 22 25 60
17002 Girona

Passatge Pompeu 4, 6a planta
Tel 973 23 23 59
Fax 973 23 23 59
25002 Lleida

Fortuny 23
Tel. 977 23 45 49
Tel. 977 21 76 08
43001 Tarragona

www.fapac.net